

Motion till riksdagen

2005/06: MJ37

av **Sven Gunnar Persson m.fl. (kd)**
med anledning av skr. 2005/06:171

Vissa fiskeripolitiska frågor

1 Innehållsförteckning

1	Innehållsförteckning.....	1
2	Förslag till riksdagsbeslut.....	2
3	Inledning	3
4	Övergripande nationell strategi för svenskt fiske 2007–2013	4
4.1	Pelagiskt fiske	5
4.2	Kustnära fiske.....	5
4.3	Stärk inflytandet genom de rådgivande nämnderna	6
4.4	Skapa en framtid för fiskerinäringen	6
4.5	Inför ett yrkesfiskaravdrag	7
5	Åtgärder för att främja fiskbestånden i havet samt kust och skärgård.....	7
5.1	Värna fisket som ett riksintresse.....	7
5.2	Reglering av bestånden av säl och skarv	8
5.3	Dumpade kemiska stridsmedel och miljöfarliga kemiska ämnen.....	9
6	Fiskevård.....	9
6.1	Kompensationsåtgärder för vandringsfisk.....	9
6.2	Möjligheter till ökat fiske i Norrlandsälvarna	10
7	Fisketurism och fritidsfiske	11
	Utveckling av fisketurism, fisketuristiskt företagande och fritidsfiske	11
8	Vattenbruk.....	12
8.1	Tillståndsgivning.....	12
8.2	Utveckling av det svenska vattenbruket	12
9	Fiskerikontrollen	13
9.1	Behåll en god tillgång till hamnar	14

Fel! Okänt namn på

2 Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att en sammanhållen proposition om en uppdaterad fiskeripolitik snarast bör läggas fram för riksdagen.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att ett system med individuella överlåtelsebara kvoter bör införas i det pelagiska fisket.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ett system med fiskedagar i stället för fiskekvoter för det kustnära fisket.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Sverige bör bidra finansiellt till de rådgivande nämnderna för att stödja deras arbete.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att en fisketeknisk yrkeshögskoleutbildning bör etableras för att tillgodose näringens behov av välutbildad arbetskraft.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att ett yrkesfiskaravdrag snarast bör införas.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att regeringen bör låta utreda hur våra svenska riksintresseområden för yrkesfisket kan utvecklas på ett framgångsrikt sätt med nytta för samhällsekonomin och med beaktande av konsumenternas krav.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om jakt på säl och skarv.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att de svenska yrkesfiskarna snarast skall ges rätt till ersättning för de kostnader som kan uppstå i samband med olyckor med farliga ämnen.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att lokalt anpassade restaurerings- och förvaltningsinsatser behövs sättas in i de älvar som ännu inte nått upp till målen i åtgärdsplanen för lax.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att yrkesfiskarna bör beredas bästa möjliga förutsättningar för att tillvarata den förbättrade fiskepotentialen i Norrlandsälvarna, som blir en följd av drivgarnsförbudet.
12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att bildandet av fiskevattenägarorganisationer skall stimuleras.
13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att regeringen snarast bör agera för att förenkla tillståndsgivningsprocessen för vattenbruk.
14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att ett program bör upprättas för hur vattenbruket kan utvecklas i Sverige.

15. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om att regeringen snarast bör se över förordningar och föreskrifter i syfte att förenkla regleringarna och bidra till större förståelse mellan myndigheter och näringen.
16. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om att antalet landningshamnar skall bibehållas.

3 Inledning

Denna skrivelse, 2005/06:171, från regeringen tar upp många viktiga frågeställningar. Det är beklagligt att regeringen endast lyckats prestera en skrivelse och ingen proposition med skarpa förslag. Flera av de problem som avhandlas är akuta och omedelbara ändringar i regelverk m.m. behövs. Bland de frågor som regeringen undviker kan nämnas yrkesfiskaravdraget och meningsfullt besked i frågan om fiskevårdens finansiering. Redan i samband med att regeringen för två år sedan presenterade proposition 2003/04:51 Kust- och insjöfiske samt vattenbruk – som rätteligen borde kallats skrivelse och inte proposition – riktade Kristdemokraterna kritik mot att regeringen inte förmått att dra slutsatser och formulera en sammanhållen politik med konkreta förslag. Riksdagen bör tillkännage för regeringen som sin mening att en sammanhållen proposition om en uppdaterad fiskeripolitik snarast bör läggas fram för riksdagen.

På relativt kort tid har kustsamhälle och skärgårdsbefolkningens förutsättningar för fortsatt utkomst och boende i skärgården försämrats. Fastighetstaxeringen i kombination med fastighetsskatten och förmögenhetsskatten innebär för många att det i stort sett är omöjligt att bo kvar i de fastigheter som ofta gått i arv i flera generationer. Vidare har förutsättningarna för fiskerinäringen försämrats genom fortsatt miljöförstöring. Det överfiske som framför allt andra nationers fiskeflottor stått för innebär också påtagliga inkomstbortfall för yrkesfisket. Antalet båtar och utövare av kustfiske minskar hela tiden. Det måste definitivt anses vara ett riksintresse att Sveriges skärgårdar kan hållas levande. Strävan måste vara att möjligheterna till boende i skärgården och kustsamhällena förstärks liksom möjligheten till fast utkomst i ”skärgårdsnäringsar”. En samlad nationell skärgårdspolitik lyser fortfarande med sin frånvaro. Det är många som väntar på konkreta beslut som kan undanröja de olägenheter som skärgårdsbefolkningen nu är utsatt för.

De svenska yrkesfiskarnas kompetens måste tas tillvara inom just fisket. Kristdemokraterna ser det som angeläget att det finns ett bärkraftigt svenskt yrkesfiske som kan leverera fisk för den inhemska konsumtionen. Regeringen som, livligt påhejad av stödpartierna, inte sällan deltagit i den negativa kampanjen mot yrkesfiskarna, har ett ansvar att återskapa framtidstron inom fiskerinäringen. Den höga medelåldern inom branschen utgör ett problem. En kontinuerlig nyrekrytering av motiverade yrkesfiskare är en förutsättning för en långsiktigt hållbar fiskerinäring.

Fel! Okänt namn på

Den svenska regeringens och myndigheternas brist på dialog med fiskerinäringen utgör ett generellt problem. I andra länder fungerar samarbetet mycket bättre mellan fiskerinäringen och berörda myndigheter. Sverige avviker därigenom från den gemensamma fiskeripolitiken, som innebär bättre förutsättningar för dialog. Troligtvis utgör Socialdemokraternas och stödpartiernas odrägliga uppifrånperspektiv gentemot yrkesfiskarna en viktig orsak till dessa problem. En viss insikt om problemet tycks finnas hos regeringen då man på sidan 39 i skrivelsen beskriver behovet av ökat samförstånd och erfarenhetsutbyte. Slutsatsen blir dock felaktig då regeringen ensidigt placerar bristerna hos fiskerinäringen snarare än hos sig själv.

4 Övergripande nationell strategi för svenskt fiske 2007–2013

Kristdemokraterna anser att fiskeripolitiken är ett viktigt politikområde. Därför bör fiskepolitik vara ett eget politikområde (inräknas idag inom politikområdet Livsmedelspolitik). Kristdemokraterna har föreslagit att målet för fiskepolitiken skall vara ett ekologiskt, ekonomiskt och socialt hållbart fiske som bidrar till livsmedelsförsörjning och rekreation. Denna utgångspunkt bör vara styrande för kommande programperiod 2007–2013. Regeringen kommer ändock huvudsakligen till samma slutsatser som Kristdemokraterna när det gäller bedömningen av de strategiska riktlinjerna.

Inriktningen på fisket skall vara ett hållbart nyttjande av fiskebestånden i ett ekosystemperspektiv och med tillämpning av försiktighetsprincipen. Ett ökat samförstånd och dialog mellan myndigheter, forskare, fiskare och andra intressenter är av största vikt. Fiskerinäringen och företagande inom fisketurism har stor betydelse för den regionala utvecklingen i många områden. Konsumentperspektivet behöver lyftas fram när det gäller fiskens ursprung och möjligheten att göra medvetna val på marknaden. Fiskens positiva betydelse för folkhälsan är väl dokumenterad, vilket bör lyftas fram i diskussionerna om yrkesfiskets framtid. Ett fungerande yrkesfiske är en förutsättning för att kunna förse marknaden med fisk och fiskprodukter.

För att fiskerinäringen skall fungera är det viktigt att produktionen inte allvarligt försvåras. I det avseendet finns många brister i den svenska och europeiska fiskeripolitiken. Nutek har visat att den administrativa bördan i yrkesfisket är betydligt högre inom yrkesfisket än i andra areella näringar, utslaget per företag. Det finns också regler och kontrollåtgärder som påverkar det småskaliga och kustnära fisket i Sverige trots att de har liten betydelse för bevarandeåtgärder och beståndens återhämtning. Följden blir att högkvalitativa produkter från det kustnära fisket inte når fram till marknaden, och de lokala konsumenterna blir lidande.

Kristdemokraterna vill understryka behovet av att reformera kvotssystemet. Den överkapacitet som finns i den svenska fiskeflottan, och det därmed förknippade överfisket, beror till stor del på hur dagens system med fiskekvoter är utformat. För att minska överkapaciteten inom näringen behövs tydliga

ersättningar för de näringsidkare som frivilligt minskar sin kapacitet. Fiskeriföretagens finansiärer måste också i större utsträckning involveras i dialogen kring fiskeripolitiken. Banker och andra finansiärer har länge verkat utan att synas, vilket kan ha en negativ påverkan på det långsiktiga beslutsfattandet.

Fiskerinäringen är i behov av tydliga och långsiktiga spelregler, bl.a. i fråga om hur överkapaciteten skall hanteras och hur relevanta bidrag till adekvat utrustning skall utformas.

De regionala aspekterna av fiskenäringen måste finnas i åtanke. Regionerna Skåne och Västra Götaland, där större delen av yrkesfisket finns, har idag ansvar för bl.a. samordning, projektarbete och användning av EU:s strukturfonder. Kristdemokraterna är positiva till detta regionala ansvar. Det är viktigt att regionernas betydelse för fiskepolitiken återspeglas i den statliga politiken, exempelvis när det gäller remissförfaranden. Det är exempelvis inte rimligt att regionerna inte finns med bland remissinstanserna avseende betänkandet om utredningen av fiskerikontrollen. Eftersom regionerna har omfattande internationella kontakter finns ett behov att samordna den statliga och den regionala "utrikespolitiken".

4.1 Pelagiskt fiske

Kvotssystemets utformning innebär en form av först-till-kvarn-situation för fiskarna. Detta driver fram investeringar i överkapacitet, som samtidigt leder till påfrestningar på fiskarens ekonomi och ökat behov av intäkter. Ett system med individuella fiskekvoter innebär flera fördelar. Fiskaren skulle själv kunna välja när han skall fiska, vilket skulle medföra mindre risker, bättre arbetsmiljö och bättre ekonomi. Det skulle också ge fiskaren möjlighet att planera sitt fiske i tiden. Genom överlåtelsebara kvoter skulle kapaciteten minska genom marknadsmekanismerna. Detta skulle möjliggöra en rationalisering av fisket genom att en båt skulle kunna köpa kvoter eller delar av kvoter från en annan båt. Därigenom skulle kostnaderna minska för att landa samma mängd fisk och därigenom skulle behovet av fångst för att klara kostnaderna minska. Även för beredningsindustrin torde det vara en fördel att kunna sluta avtal med fiskarna om när de skall leverera sina fångster. Riksdagen bör tillkännage för regeringen som sin mening att ett system med individuella överlåtelsebara kvoter bör införas i det pelagiska fisket.

4.2 Kustnära fiske

Det pelagiska fisket sker huvudsakligen efter stimfiskar och medför relativt små bifångster. Det kustnära fisket med bottentrål ger däremot fångster med en stor variation av olika arter i samma fångst. Fisken dör i samband med infångandet innan den måste kastas tillbaka i havet för att kustfiskarna inte skall överskrida sina artspecifika kvoter. Detta är ett slöseri med fiskeresurserna. Samma förhållanden gäller inom hela EU. Även om syftet med kvotssystem är att bevara arter kommer, om inget görs åt det beskrivna resursslöse-

Fel! Okänt namn på

riet, en snabbare utarmning av havets resurser att ske. Kristdemokraterna föreslår att reglerna ändras så att de artspecifika kvoterna för kustfisket avskaffas och att fiskarna istället med selektiva redskap kan fiska ett begränsat antal dagar och få ta iland för försäljning det som kommer i trålen. Det totala antalet tilldelade fiskedagar får ej överskrida vad fiskbestånden långsiktigt kan tåla eller den sammanlagda kvot som Sverige erhållit för respektive art. Erfarenheter från liknande system i exempelvis Danmark bör tas till vara. Även på Färöarna fiskar man enligt denna modell, och det har slagit mycket väl ut. Tidigare förde fiskarna där endast iland de största fiskar som de fick upp, numera tar de iland allt de får i trålen och begränsningen ligger istället i antal dagar till havs.

Den rådgivande nämnden för Nordsjön har föreslagit att en modell med fiskedagar införs på försök för fisket i Kattegatt. Detta havsområde bedöms vara ett lämpligt försöksområde mot bakgrund av att det i huvudsak är Danmark och Sverige som bedriver fiske där. Försöket kan ha betydelse för utvecklingen av den framtida gemensamma fiskeripolitiken. All fångst som fångas under tillåten tid skall därmed tillåtas landas. Det har stora fördelar för rationaliteten i fisket, miljömässiga fördelar genom minskad bränsleförbrukning samt ett betydande värde i det att den verkliga beståndssituationen klargörs för den marina vetenskapen.

Fiskenäringens delaktighet i förvaltningen måste ta sig konkreta former, och näringens företrädare måste få ett faktiskt inflytande över hur kvoter och ransoner fördelas. Former för lokal förvaltning bör utvecklas där näringens företrädare har en stark ställning.

Riksdagen bör tillkännage för regeringen sin mening att ett system med fiskedagar i stället för fiskekvoter för det kustnära fisket bör införas.

4.3 Stärk inflytandet genom de rådgivande nämnderna

Sverige bör på ett mer aktivt sätt delta i arbetet i de rådgivande nämnderna för Nordsjön och Östersjön, som skapats som en del av reformen av den gemensamma fiskeripolitiken. Danmark har bidragit finansiellt till Östersjönämnden. Sverige bör bidra finansiellt till de rådgivande nämnderna för att stödja deras arbete. Detta bör ges regeringen till känna.

4.4 Skapa en framtid för fiskerinäringen

Regeringen har i det avsnitt som behandlar strukturperioden 2007–2013 inte på något sätt förmått att analysera fiskenäringens nuläge och framtida behov av strukturella åtgärder för att utvecklas. Regeringen har inga förslag som tar hänsyn till de övergripande och största strukturella bekymren i näringen, nämligen åldersstrukturen i fiskarkåren och överkapaciteten inom fiskeflottan. För att skapa förutsättningar för en framtidstro, investeringsvilja och därmed fortsatt och potentiellt ökad sysselsättning i fiskenäringen behövs en nystart

för fiskeripolitiken. Utifrån en tydlig positiv utgångspunkt behövs en plan för hur näringen kan utvecklas genom livskraftiga företag.

Utbildningsinsatser för nya och gamla fiskare är grundläggande för den framtida utvecklingen. Fisket är i dag en bransch med stort behov av förnyring. Den tekniska utvecklingen gör att även redan verksamma fiskare behöver en relevant teoretisk och praktisk utbildning. En utbildning där krav på kunskap och förståelse för det ekologiska systemet och miljöpåverkan är en viktig del. Utbildningsinsatser behövs även för nu verksamma fiskare.

Sedan ett par år tillbaka finns möjlighet till en gymnasieinriktad yrkesutbildning av yrkesfiskare. Den ges vid Fiskets Utbildningscentrum (FUC) på Öckerö och är en treårig gymnasieutbildning med möjlighet att studera vidare vid högskola. Utbildningen ger även grundläggande nautisk och maskinteknisk behörighet samt säkerhetsutbildning. Kristdemokraterna anser det viktigt att det finns en gymnasieutbildning med inriktning på fiske för att trygga nyrekryteringen och den framtida försörjningen inom fiskenäringen.

Det är också viktigt att erbjuda fördjupade kunskaper för olika specialiseringar inom fiskenäringen. Därför föreslår Kristdemokraterna att en fisketeknisk yrkeshögskoleutbildning etableras för att tillgodose näringens behov av välutbildad arbetskraft. Härigenom kan också det för näringen så viktiga forsknings- och utvecklingsarbetet initieras och spridas. Riksdagen bör ge regeringen till känna att en fisketeknisk yrkeshögskoleutbildning bör etableras för att tillgodose näringens behov av välutbildad arbetskraft.

4.5 Inför ett yrkesfiskaravdrag

Regeringens skrivelse nämner inget om ett yrkesfiskaravdrag. Frågan har varit aktuell under tio års tid men har inte drivits med någon större entusiasm av regeringen. Riksdagen har beslutat att Sverige ska överklaga EG-kommissionens beslut att neka de svenska yrkesfiskarna ett sådant skatteavdrag som motsvarar det som finns i Danmark. Även Norge, som omfattas av den inre marknaden och dess regler för statsstöd, har en mer generös skattelagstiftning för sina yrkesfiskare. Riksdagen bör tillkännage för regeringen som sin mening att ett yrkesfiskaravdrag snarast bör införas.

5 Åtgärder för att främja fiskbestånden i havet samt kust och skärgård

5.1 Värna fisket som ett riksintresse

Den internationella utvecklingen inom området skydd av havsmiljön har redan uppmärksammat behovet av skydd för områden särskilt betydelsefulla för fisket, s.k. PCFA (Protected Commercial Fishing Areas). Här kan Sverige med utgångspunkt i institutet riksintressen framgångsrikt driva dessa frågor med en ny ansats.

Fel! Okänt namn på

Olyckligtvis är de grunda havsområden som är mest lämpade för vindkraftverk samtidigt värdefulla områden för fiskbestånden. Förutsättningarna för vindkraftproduktion inom olika områden har utretts av olika myndigheter, och Energimyndigheten har upprättat en karta över områden som bedöms vara av riksintresse för vindkraft. Vid en eventuell exploatering av sådana områden måste största möjliga hänsyn tas till fiskerinäringen och det riksintresse som ligger i en fortsatt tillgång på fisk till konsumenterna.

Kristdemokraterna föreslår att riksdagen ger regeringen tillkänna som sin mening att regeringen bör låta utreda hur våra svenska riksintresseområden för yrkesfisket kan utvecklas på ett framgångsrikt sätt med nytta för samhälls-ekonomi och med beaktande av konsumenternas krav.

5.2 Reglering av bestånden av säl och skarv

Säl är ett problem för yrkesfiskarna genom att de orsakar skador på redskap och fångst. Sälskadorna är i vissa områden så omfattande att det har medfört stora svårigheter för yrkesfiskarnas verksamhet. Problemet är särskilt stort i Bottenhavet, Bottenviken och Kalmarsund. På västkusten är det framför allt fisket med ålryssjor som är utsatt för sälskador. Sedan slutet av 1980-talet har gråsälbeståndet ökat kraftigt, vilket medfört ökade skador. Idag finns enligt Naturvårdsverket minst 20 000 gråsäl i Östersjön och beståndet ökar med cirka 7 procent per år. Även knobbsälarna har ökat och uppgick år 2005 till 9 500 djur.

Det pågår arbete med att ta fram sälsäkra redskap. Än så länge sker det dock med begränsad framgång vad gäller de för kustfisket så viktiga rörliga fiskeredskapen. Viktigt är också att få fram mer artselektiva fångstredskap. När det gäller ålryssjor tror forskare att det är bifångsten som lockar sälerna. Det är viktigt att arbetet med framtagande av fiskemetoder och fiskeredskap som motverkar skador av säl och skarv fortsätter.

Det stora skarvbeståndet orsakar också omfattande skador för yrkesfiskarna. Tillstånd för skydds jakt kan beviljas av länsstyrelsen, men det sker för det mesta mycket restriktivt. Till följd av att skarven numera är skyddad i hela Västeuropa har skarvbestånden expanderat kraftigt såväl antalsmässigt som geografiskt. År 2004 fanns uppskattningsvis 180 000 skarvar i Sverige, vilket är en ökning med 40 procent sedan 1999 då den senaste rikstäckande inventeringen gjordes. Skarvar livnar sig nästan uteslutande på fisk. Skarven utgör idag ett problem i södra Sverige, bl.a. i skärgården och de stora sjöarna, liksom i flera mellanstora sjöar. Förutom att ta fisken skadar skarvarna också fiskeredskap i form av garn och fasta nätredskap.

Det finns alltså ett behov av mer kraftfulla åtgärder gentemot säl och skarv än vad regeringen hittills velat föreslå. Enligt Kristdemokraterna skall säl- och skarvbestånden regleras genom ansvarsfull viltförvaltning utifrån jakt-etiska principer och med tydliga regler i form av tider och andra villkor. Därigenom skall bestånden hållas på en sådan nivå att skadorna för yrkesfisket sänks till en acceptabel nivå. Vad här anförts om jakt på säl och skarv bör ges regeringen till känna.

Ett problem i sammanhanget är att skarven omfattas av EU:s fågeldirektiv och allmän jakt och förstörelse av bon och ägg därmed är förbjuden. EG-kommissionen har kritiserat Sverige för att tillstånd till skydds jakt på skarv beviljas alltför lättvindigt. Enligt Kristdemokraternas bedömning har kommissionen inte tagit tillräcklig hänsyn till de lokala förhållanden som råder på olika håll i Sverige. Det är därför bättre att denna typ av jaktfrågor beslutas på nationell nivå.

Förutom lämpliga regler kring jakt på säl och skarv är det viktigt att yrkesfiskarna får en rimlig kompensation för de skador som viltet orsakar. Detta kräver att regeringen i sin budget avsätter tillräckliga medel till anslaget för viltskador. Kristdemokraterna har under flera år föreslagit att detta anslag skall höjas.

5.3 Dumpade kemiska stridsmedel och miljöfarliga kemiska ämnen

Kristdemokraterna välkomnar ett stöd till fiskeföretag som drabbas av dumpade kemiska stridsmedel eller miljöfarliga kemiska ämnen. Kristdemokraterna har länge krävt en översyn av skyddet för fiskare vid olyckor med kemiska stridsmedel. Det är klandervärt att regeringen inte genomfört detta tidigare. Det är angeläget att de svenska yrkesfiskarna får ersättning för de kostnader som kan uppstå i samband med olyckor med farliga ämnen. Fiske- riverket redovisade den 15 oktober 2003 för regeringen en översyn av ersättningssystem för kostnader i samband med skador på fiskefartyg till följd av dumpat kemiskt militärt material eller miljöfarliga kemiska ämnen. Det är angeläget att införandet av de nya reglerna inte fördröjs ytterligare. Riksdagen bör tillkännage för regeringen som sin mening att de svenska yrkesfiskarna snarast skall ges rätt till ersättning för de kostnader som kan uppstå i samband med olyckor med farliga ämnen.

6 Fiskevård

6.1 Kompensationsåtgärder för vandringsfisk

Fiskeriverket har i en rapport (2004-11-29) föreslagit en förändrad inriktning på kompensationsåtgärderna avseende fiske vid vattendomar. Flera remissinstanser är kritiska till att ålens situation inte beaktades i utredningen. Ålen är en av de viktigaste fiskarterna för det kustnära fisket. Sverige har unika möjligheter att med en ökad utsättning bidra till återhämtningen av det europeiska ålbeståndet då det här finns stora outnyttjade uppväxtområden. För att ålen skall kunna vandra ut i havet behövs dock vandringsvägar förbi kraftverkens dammar. Det är därför beklagligt att Miljöbalksutredningens direktiv inte omfattade uppdraget att utreda förändringar i möjligheten att ompröva gamla vattendomar utifrån ett naturvårdsbehov.

Fel! Okänt namn på

Att Sverige har fyra outbyggda älvar är en sanning med modifikation. För att komma upp i Vindelälven måste laxen nämligen passera Stornorrfors kraftverk i Umeälvens nedersta del och ynglen måste passera samma kraftverk på sin utvandring i havet. Den laxpassage som finns idag vid kraftverket fungerar inte; endast 30 procent av den lekmogna fisken kan ta sig upp förbi Stornorrfors och inga kan ta sig tillbaka ner till havet. Detta är ett av exemplen på när förbiflöden inte fungerar som avsett. Eftersom problemet är föremål för en flera decennier lång domstolstvist belyser det också behovet av bättre juridiska redskap för att hantera gamla vattendomar.

Kristdemokraterna ställer sig annars bakom inriktningen i Fiskeriverkets förslag. Det är bra att inrikta kompensationsåtgärderna mot ökad naturlig reproduktion. Studier har visat att odlad havsöring får sämre egenskaper än vild. Om man under lång tid sätter ut odlad havsöring kommer därför havsöringsbeståndets kvalitet att sjunka. Den odlade och vilda havsöringen beblandar sig nämligen med varandra. Odlad havsöring har sämre lek beteende, tar större risker för att finna föda, äter för mycket och slåss mer under lekperioden.

6.2 Möjligheter till ökat fiske i Norrlandsälvarna

I skrivelsen betonas att åtgärdsprogrammet för lax, Salmon action plan, varit lyckosamt. Detta gäller inte överallt. Särskilt tycks det i mindre älvar vara svårt att uppnå planens mål. Orsakerna till svårigheterna är inte fullt klarlagda. Riksdagen bör tillkännage för regeringen sin mening att lokalt anpassade restaurerings- och förvaltningsinsatser behöver sättas in i de älvar som ännu inte nått upp till målen i åtgärdsplanen.

I skrivelsen saknas synpunkter på hur det svenska laxfisket kommer att påverkas av att drivgarnsfisket efter lax försvinner inom ett par år. En betydande del av laxen fångas i öppna Östersjön och detta fiske kommer att minska drastiskt som en följd av drivgarnsförbudet. Rimligen borde detta leda till ökade fiskemöjligheter vid Norrlandsälvarna. Det yrkesmässiga fisket för marknaden längs Norrlandsälvarna bedrivs med sälsäkra s.k. push-up-fällor, och det bedöms finnas ett utökat utrymme för dessa redskap som alltså fungerar i laxfisket, trots kraftigt ökad sälpopulation. Därför bör försommarfredningen av fisket vid Norrlandsälvarna tas bort för att bl.a. öka möjligheterna för norrlandsfiskarna att kompensera för de yrkesmässiga fångster som försvinner när drivgarnsförbudet trätt i kraft. Riksdagen bör tillkännage för regeringen sin mening att yrkesfiskarna bör beredas bästa möjliga förutsättningar för att tillvarata den förbättrade fiskepotentialen i Norrlandsälvarna som blir en följd av drivgarnsförbudet.

7 Fisketurism och fritidsfiske

Utveckling av fisketurism, fisketuristiskt företagande och fritidsfiske

Fisketurism utgör ett relativt nytt turistområde där det finns möjligheter till företagande. Tack vare våra rena vatten och en relativt god fiskhälsa finns förutsättningar att utveckla sportfisket som turistgren i Sverige. Fisketurismen är en näring som är beroende av tillgång på rika fiskbestånd i en naturlig och attraktiv miljö. För att utveckla fisketurismens möjligheter bör det införas en möjlighet till fiskevårdsområden i vissa områden vid kusterna och de stora sjöarna där det nu råder fritt fiske. Utredningen SOU 2001:82 konstaterar att det fria handredskapsfisket alltsedan det infördes utgjort en källa till irritation för skärgårdsbefolkningen framför allt på ostkusten. Vidare skriver utredaren:

Möjligheterna att genom upplåtelse få intäkter från sportfisket försvann och därmed lokalt genererade medel för bl.a. fiskevårdsinsatser och fiskeutveckling. Generellt blev motivationen för det lokala fiskevårdsarbetet minimal då man förlorade kontrollen över sina vatten.

Idag blir de negativa effekterna av fiskereformen allt mer tydliga. Att ej bofasta och framför allt utländska intressenter expolaterar och tjänar pengar på den fria sportfiskeresursen märks allt oftare, vilket ökar irritationen hos den bofasta befolkningen. Denna irritation verkar starkt hämmande för och drabbar även de seriösa entreprenörer med lokal anknytning som under senare år, bl.a. via av länsstyrelserna initierade projekt, utvecklar fisketurismen.

Idag bedriver endast 21 procent av landets cirka 300 fisketurismföretag sitt fiske i havet. Det är angeläget att möjligheterna till entreprenörskap inom fisketurism förbättras i dessa områden. Det är viktigt med en balanserad utveckling där turismen kan utvecklas som ett komplement till fisket i kustsamhällen och i skärgården. I detta sammanhang är det viktigt att stor hänsyn tas till äganderätten och det förvaltaransvar som naturligt följer av denna. Genom en stark äganderätt skapas samtidigt förutsättningar för entreprenörskap.

Det är bra att fisketurismen och fritidsfiskets villkor på ett bättre sätt tillvaratas. Kristdemokraterna är därför positiva till de olika utredningsuppdrag som regeringen aviserar. Det bör dock understrykas att utredningar inte får vara undanflykter för att inte vidta konkreta åtgärder i nuläget.

Fiskesafari är en verksamhet som växer internationellt. Det finns också entreprenörer som vill tillvarata den unika fiskevattenpotential som finns i landet. En förutsättning för fiskesafari är att det finns möjligheter att hyra sammanhängande fiskevatten. Idag är detta svårt eftersom det på många håll saknas en fiskevattenägarorganisation att förhandla med. Ett sätt att stimulera utvecklingen av fiskesafari är därför att skapa förutsättningar för och uppmuntra förekomsten av fiskevattenägarorganisationer. Riksdagen bör tillkännage för regeringen sin mening att bildandet av fiskevattenägarorganisationer skall stimuleras.

Fel! Okänt namn på

8 Vattenbruk

8.1 Tillståndsgivning

Kristdemokraterna anser att det är angeläget att miljöprövningen av vattenbruksföretag på ett bättre sätt anpassas till verksamhetens omfattning och möjliga miljöpåverkan. För att skapa goda förutsättningar för investeringar i vattenbruk är det nödvändigt med långsiktiga spelregler. Det behövs därför klarare regler och en enklare tillståndsgivningsprocess. Tillstånd bör vara relaterade till utsläpp av närsalter i stället för den nuvarande ordningen där tillstånd är relaterat till produktionsmängd. Det är glädjande att det antal kilo fosfor som släpps ut per producerad fisk inom svenskt vattenbruk stadigt minskar. Riksdagen bör tillkännage som sin mening att regeringen snarast bör agera för att förenkla tillståndsgivningsprocessen för vattenbruk.

8.2 Utveckling av det svenska vattenbruket

Regeringens skrivningar om vattenbruket innebär fortsatt tövande och tillför inget nytt. Samma vackra skrivningar har förekommit i regeringens dokument i många år. Trots detta har Socialdemokraterna inte gjort något konkret för att undanröja de hinder som finns för en dynamisk utveckling av det svenska vattenbruket.

Vattenbrukets potential som näring i Sverige behöver lyftas fram tydligare. Inte minst bör vattenbrukets roll för fritidsfisket påtalas. En stor del av sportfisket som bedrivs i Sverige förutsätter fiskodling för utsättning. Vattenbruket kan medföra stor påverkan av vattenmiljön, men miljöeffekterna kan kontrolleras och minimeras genom kontinuerlig övervakning och rätt dosering av föda. Ett problem är att finna lämpliga platser för vattenbruk. Kommunerna bör därför i sina översiktsplaner ange områden lämpliga för fiskodling, så att beredskap finns.

Hälsotillsynen av fisken kan bli relativt kostsam för en liten vattenbrukare men är nödvändig för en hög klassning av fisken, vilket i sin tur ökar utvecklingsmöjligheterna. Ingen fisk får säljas vidare levande, om den inte har hälsokontrollerats. Konsekvenserna av ett sjukdomsutbrott blir omfattande och medför stor risk för konkurs för småföretagare på grund av det långa stillestånd i verksamheten som blir följd. Det är ett stort problem att forskningen ännu inte har tillräckliga kunskaper om sjukdomar hos fiskar, vare sig vilda eller odlade. Detta har medfört att vattenbrukare nekats tillstånd på motsäggande och varierande grunder med omfattande konsekvenser för den enskilda brukaren. För att få en bättre vetenskaplig grund för myndigheters beslut krävs alltså mer resurser till forskningen.

Vid en expansion av vattenbruket måste tillgången till fiskmjöl säkras på ett sätt som inte ökar det s.k. industrifisket. Regeringen bör ge i uppdrag åt exempelvis SLU att i samarbete med berörda näringar genomföra forskning om alternativ till utfodring med fiskmjöl inom kyckling- och svinproduktion.

Riksdagen bör tillkännage för regeringen som sin mening att ett program bör upprättas för hur vattenbruket kan utvecklas i Sverige.

9 Fiskerikontrollen

Svensk fiskeriförvaltning innehåller idag alltför mycket detaljregleringar. Det finns uppgifter som visar att svenska fiskare landar sin fångst i Danmark i stället för i Sverige, trots att de båda länderna på papperet har samma (EU-)regler. Detta leder till råvarubrist i svenska sillfabriker. Problemen ligger alltså i stor utsträckning i den svenska tillämpningen av regelverket. Ett exempel på en onödig och repressiv regel är den att en fiskare måste böta om han gissar fel på fångstens storlek (innan den vägts) med mer än 7 procent. Det är angeläget att förtroendet mellan yrkesfiskare, myndigheter, politiker, forskare och andra aktörer återupprättas. Även den statliga utredningen ”Den svenska fiskerikontrollen – en utvärdering” (SOU 2005:27) bedömer att det finns ett behov av att utveckla samordningen mellan de fiskerikontrollerande myndigheterna och fiskerinäringen. Riksdagen bör tillkännage som sin mening att regeringen snarast bör se över förordningar och föreskrifter i syfte att förenkla regleringarna och bidra till större förståelse mellan myndigheter och näring.

Det är bra att regeringen instämmer i Kristdemokraternas bedömning att ansvaret för landnings- och kvalitetskontrollen bör överföras från Kustbevakningen till Fiskeriverket.

Det är positivt att utredningen (SOU 2005:27) finner att det finns utrymme för effektivisering av fiskerikontrollen och att regelförenklingar behövs. Det hade därför varit önskvärt att regeringen i sin skrivelse tydligare uttryckt en ambition om att regelförenklingar behöver genomföras. I stället andas texten på sidan 20 snarast en önskan att ytterligare öka repressionen mot yrkesfiskarna. Kristdemokraterna hoppas att regeringen menar allvar med de skrivningar som kan tolkas som ett ökat förtroende för fiskerinäringen. Det är viktigt att det ”växande intresse för kontrollfrågor från näringens sida” som regeringen uppmärksammat tillvaratas på ett konstruktivt sätt så att konkreta regelförenklingar genomförs. De vackra orden om egenkontroll måste också få en motsvarighet i praktiken.

Kristdemokraterna vill i sammanhanget även framhålla rättssäkerhetsaspekten. Regeringen överväger utökade administrativa sanktioner, trots ett i skrivelsen uttryckt konstaterande att handläggningen i domstolarna inte är tillräckligt effektiv. Det är oroande om regeringen vill ersätta rättsväsendets arbete med administrativa bestraffningar från myndigheternas sida. Kristdemokraterna anser att Fiskeriverket redan idag har tillräckligt bemyndigande att besluta om licenser och tillstånd för fisket, villkor för dessa tillstånd och därmed även om återkallelse av tillstånd vid överträdelse av villkoren eller förutsättningarna i övrigt för innehav. Snarare än utökade sanktionsmöjligheter är Fiskeriverket i behov av att effektivisera sin verksamhet.

Fel! Okänt namn på

9.1 Behåll en god tillgång till hamnar

Kristdemokraterna tror inte att effektiviteten gynnas av att man begränsar antalet hamnar vid vilka det skall vara tillåtet att landa fisk. Det skapar onödiga omvägar för fiskarna och minskar ytterligare incitamenten att landa fångsten i Sverige. Skrivelsen svävar på målet när det gäller frågan om att minska antalet hamnar där fisk kan landas. På sidan 40 skriver regeringen om behovet av landningsmöjligheter i hamnar med bibehållen tillgång till servicefunktioner, exempelvis redskapstillverkning och leveranser av is och drivmedel. Men på sidan 78 hotar man med neddragningar av antalet landningshamnar. Med tanke på att utredningen (2005:27) föreslagit en neddragning av antalet landningshamnar, och mot bakgrund av regeringens oklarhet i frågan, är det viktigt att riksdagen markerar vikten av att behålla de landningsställena som finns. Riksdagen bör tillkännage för regeringen som sin mening att antalet landningshamnar skall bibehållas.

Stockholm den 5 april 2006

Sven Gunnar Persson (kd)

Björn von der Esch (kd)

Ragnwi Marcelind (kd)

Annelie Enochson (kd)

Tuve Skånberg (kd)

Dan Kihlström (kd)

Johnny Gylling (kd)

Lars Gustafsson (kd)